

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Bibliotheek

APPROVAL

NAAM: *Radi Jvanildo*.....

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/zijn afstudeerscriptie binnen de institutional repository beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Paramaribo, *20 december 2016*.....

Handtekening.....*J. Ghadi*.....

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

FACULTEIT DER JURIDISCHE WETENSCHAPPEN

**DE POSITIE VAN MINDERHEIDSAANDEELHOUDERS,
BEKEKEN VANUIT HET NIEUWE NV-RECHT.**

Thesis ter verkrijging van de graad van Bachelor of Laws (LLB)

Bachelor opleiding Rechten
Ivanildo Ladi
Begeleider: mr. A.F.K. Chin-A-Lin
Paramaribo, juli 2017

Lijst van gebezigde afkortingen

ARS	Advertentieblad van de Republiek Suriname
AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
BV	Besloten Vennootschap
BW	Burgerlijk Wetboek
GAB	Advertentieblad
GB	Gouvernements Blad
HR	Hoge Raad der Nederlanden
HvJ	Hof van Justitie
KKF	Kamer van Koophandel en Fabrieken
Ktr.	Kantonrechter
MvT	Memorie van Toelichting
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NV	Naamloze Vennootschap
NV i.o.	Naamloze Vennootschap in oprichting
ontwerp NBW	ontwerp Nieuw Burgerlijk Wetboek
Rb	Rechtbank
RvC	Raad van Commissarissen
SB	Staatsblad
SJ	Surinaamse Jurisprudentie
SJB	Surinaams Juristen Blad
WPNR	Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie
WvK	Wetboek van Koophandel

Inhoudsopgave

Lijst van gebezigde afkortingen

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inleiding

1. De Naamloze Vennootschap in hoofdlijnen	1
1.1 Inleiding	1
1.2 De Naamloze Vennootschap	2
1.3 De organen van de Naamloze Vennootschap	6
2. De AvA en haar aandeelhouders	8
2.1 De taken en bevoegdheden van de AvA	8
2.2 Rechten en plichten van de aandeelhouders	10
2.2.1 De verplichtingen van de aandeelhouder	10
2.2.2 De rechten van de aandeelhouder	11
2.3 Besluitvorming	14
3 Bescherming van minderheidsaandeelhouders	15
3.1 Inleiding.....	15
3.1.1 Wat zijn minderheidsaandeelhouders?.....	15
3.2 De onderlinge verhouding binnen de AvA; rol van de redelijkheid en billijkheid	16
3.3 De individuele rechten bekeken tegen de achtergrond van de bescherming van minderheidsaandeelhouders.....	20
3.3.1 Wijze van oproeping.....	20
3.3.2 Agendering	20
3.3.3 Besluitvorming	21
3.4 Bescherming van de minderheidsaandeelhouders in het licht van flexibilisering	22
3.5 Het enquête-recht	25

Conclusies & Aanbevelingen

Lijst van geraadpleegde bronnen

Bijlagen

Voorwoord

Deze thesis is geschreven ter afsluiting van de opleiding rechten in de bachelor fase aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Het onderwerp luidt als volgt: “De positie van minderheidsaandeelhouders, bekeken vanuit het nieuwe NV-recht.” Het onderwerp vindt zijn grondslag in de colleges ondernemingsrecht en de aanneming van de gewijzigde regeling van de NV in het Wetboek van Koophandel. Het vak ondernemingsrecht, welke vanaf dag één mijn interesse heeft, behandelt onder meer de diverse ondernemingsvormen (waaronder de NV) en hun onderlinge verhoudingen. De druppel die de emmer deed overlopen was de wijziging van de regeling van de NV in het WvK (SB 2016, no. 103). Ik heb een toespraak van de toenmalige minister van Handel en Industrie,¹ mw. S. Burleson op 4 juli 2016 in de Nationale Assemblee gevolgd,² waarin zij een toelichting gaf over de achtergrond van deze wetwijziging: “de achtergrond van deze wetwijziging moet gezien worden in het kader van de voornemen van de regering om te komen tot verbetering en ontwikkeling van het ondernemingsklimaat in Suriname.”

Deze toespraak leidde meteen tot het idee, dat deze wet ervoor moet kunnen zorgen dat Suriname (wereldwijd) ondernemers aantrekt om in Suriname te investeren. Dat is een van de uitdagingen die voor ons allen als Surinamers ligt om onze huidige economische situatie op te krikken. Het aantrekken van (buitenlandse) investeerders is echter niet zo eenvoudig, want er zijn verschillende factoren die een rol daarbij spelen. Een van de factoren betreft de internationale rangschikking die ieder jaar door de Wereld Bank wordt gepubliceerd. Deze publicatie is mede bepalend of het ondernemingsklimaat in een bepaald land als aantrekkelijk wordt gezien of niet. Dus de publicatie van de Wereld Bank heeft wel invloed op het ondernemingsklimaat. Dit vond ik interessant, vandaar dat ik ben nagegaan of er in de wetwijziging, bepalingen zijn opgenomen of althans rekening is gehouden met de bescherming van de minderheidsaandeelhouders, die geldt als een van de 11 indicatoren voor de rangschikking door de Wereld Bank.

Deze scriptie zou niet tot stand zijn gekomen zonder mw. mr. A.F.K. Chin-A-Lin. Ik ben haar zeer erkentelijk voor de kritische begeleiding en vooral haar kostbare tijd, om na de colleges nog “ff” te staan babbelen over wat praktische zaken die buiten de les vallen. Dit alles heeft mij geïnspireerd om voor dit vak (ondernemingsrecht) te kiezen. Thank you once more, Miss Chin A Lin and keep

¹ Thans: Handel, Industrie en Toerisme.

² Via, ‘Steven van Frederickslust’, Info10 (Radio 10), 4 juli 2016.

sharing your knowledge with the world. Verder bedank ik mijn oma C. Goudmein en mijn pleegvader H. Van der Woude, voor alle ondersteuning die ze hebben gegeven om deze eindstreep te kunnen behalen.

Paramaribo, 26 juli 2017

Ivanildo Ladi

Inleiding

Op maandag 8 augustus 2016 verscheen in de krant³ een bericht over de voortzetting van de op dinsdag 26 juli 2016 verdaagde algemene vergadering van aandeelhouders van de NV Hakrinbank. De aandeelhouders hebben tijdens een jaarvergadering zich heftig verzet tegen de door de regering voorgedragen 3 leden voor de raad van commissarissen. Dit verzet betrof het feit dat de termijn van de zittende RvC leden nog niet was verstreken en er volgens de particuliere aandeelhouders, die in de minderheid zijn, geen zodanige reden voor deze herbenoeming was. Echter leidde dit verzet schipbreuk, want het is de regering als grootaandeelhouder uiteindelijk gelukt om de door hen voorgedragen leden te benoemen in de raad van commissarissen. Diverse particuliere aandeelhouders hebben tegengestemd, omdat zij vrezen voor politisering van de bank.

Het bovenstaande voorval is een duidelijk voorbeeld van de wijze waarop een meerderheidsaandeelhouder, in casu de Staat Suriname, gebruik kan maken van haar meerderheidspositie in de onderneming, terwijl de minderheid zich machteloos dient neer te leggen bij het aangenomen besluit.

Niet lang na deze jaarvergadering is in werking getreden de wet houdende wijziging van het Wetboek van Koophandel⁴ waarin de regels van de Naamloze Vennootschap ingrijpend zijn gewijzigd. In de Memorie van Toelichting bij deze wetswijziging is opgenomen:⁵ *“een ander aspect dat direct aandacht behoeft en die ook een grote rol speelt in het kader van de Ease of Doing Business, is de bescherming van minderheidsaandeelhouders (...).”* *“Hoe wordt voorkomen dat meerderheidsaandeelhouders misbruik maken van hun positie om besluiten door te drukken, waarbij minderheidsaandeelhouders en/of de vennootschap worden benadeeld?”*

Terwijl men in de Memorie van Toelichting spreekt over de bescherming van de minderheidsaandeelhouders, wordt daarin ook gesteld, dat de bescherming gekoppeld is aan meer vrijheid voor aandeelhouders om de onderneming naar eigen inzicht en wensen vorm te geven.⁶

³ *De Surinaamse krant 9 augustus 2016*, “Diverse aandeelhouders Hakrinbank stemmen tegen door Staat voorgedragen drie RvC- kandidaten”; *De West 11 augustus 2016*, “Aandeelhouders Hankrinbank slikken vervanging RvC-leden.”

⁴ Wet van 29 juli 2016, houdende nadere wijziging van het Surinaams Wetboek van Koophandel (GB 1936, no. 115, zoals laatstelijk gewijzigd bij SB 2016, no. 103.) (hierna aangeduid als: WvK 2016)

⁵ MvT Wetswijziging WvK 2016, Algemeen, p. 21.

⁶ MvT Wetswijziging WvK 2016, Algemeen, p. 21.

Hoe flexibeler een bepaalde organisatie is, des te meer ruimte er aanwezig is voor misbruik. Door de invoering van deze flexibele verhoudingen tussen aandeelhouders, kan mogelijk misbruik gemaakt worden door meerderheidsaandeelhouders ten koste van minderheidsaandeelhouders; die flexibele regelingen bieden immers meer speelruimte voor de meerderheidsaandeelhouders, wat op zich niet verkeerd is, maar de bescherming van de minderheidsaandeelhouders mag er niet onder lijden.

Er moet dus een evenwicht zijn tussen enerzijds meer vrijheid van inrichting voor de aandeelhouders en anderzijds de verhoudingen tussen de aandeelhouders onderling, alsmede de belangen van andere partijen. De grotere vrijheid heeft als gevolg dat bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de positie van de minderheidsaandeelhouders.⁷

Het voorgaande heeft geleid tot de volgende probleemstelling:

“Op welke wijze wordt bij meer flexibele verhoudingen tussen aandeelhouders voorzien in de bescherming van de minderheidsaandeelhouders?”

Deelvragen

De probleemstelling heeft een aantal deelvragen die moeten bijdragen aan het oplossen van de probleemstelling:

1. Waaruit blijkt de flexibele verhoudingen tussen aandeelhouders?
2. Wat wordt verstaan onder minderheidsaandeelhouders?
3. Welke rechten van de aandeelhouders spelen een rol in relatie tot de minderheidsaandeelhouders?
4. Wat is de rol van de redelijkheid en billijkheid?
5. Op welke wijze wordt in de wet voorzien in de bescherming van minderheidsaandeelhouders?
6. Welke rol kan het enquêterecht spelen bij de bescherming van minderheidsaandeelhouders?

⁷Van den Ingh & Nowak 2006, p. 14.

Afbakening

Het leerstuk van de bescherming van minderheidsaandeelhouders kan vanuit verschillende invalshoeken benaderd worden. Het kan benaderd worden vanuit de relatie tussen de aandeelhouders en de vennootschap c.q. het bestuur; het kan ook bekeken worden vanuit de relatie tussen de aandeelhouders onderling. Deze thesis zal zich hoofdzakelijk richten op de onderlinge verhouding tussen de aandeelhouders, uitgaande van de mogelijkheid tot meer flexibele verhoudingen daarbij.

Maatschappelijke relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is gelegen in het bevorderen van het ondernemingsklimaat in Suriname. De Wereld Bank doet ieder jaar haar rapport uitbrengen over hoe moeilijk of makkelijk het is voor een ondernemer om een bedrijf te starten in een van de 190 landen op de lijst van de Wereld Bank.

Het rapport meet onder meer de regelgeving die van invloed is op 11 gebieden bij het ondernemen c.q. investeren:

1. Het starten van een bedrijf.
2. Het omgaan met bouwvergunningen.
3. Het verkrijgen van elektriciteit.
4. Het registreren van eigendom.
5. Het verkrijgen van krediet.
6. Het beschermen van minderheidsaandeelhouders.
7. Het betalen van belastingen.
8. Grensoverschrijdende handel.
9. Het naleven van contracten.
10. Het oplossen van insolventie.
11. Arbeidsmarktregelgeving.

De bescherming van minderheidsaandeelhouders is, zoals hieruit blijkt, één van de indicatoren aan de hand waarvan de Wereld Bank zijn analyse maakt over wel of geen gezond onderne-

mingsklimaat in een bepaald land. Aandeelhouders zijn investeerders. Een (buitenlandse) investeerder kan aan de hand van het rapport dat de Wereld Bank uitbrengt, zijn overweging baseren om wel of niet te investeren in een land. Iedere investeerder wilt een zekere mate van zekerheid hebben, dat zijn belangen gewaarborgd worden. Dus, naast het feit dat de bescherming van de minderheidsaandeelhouders belangrijk is voor de lokale investeerders (het behartigen van hun belangen), is het ook een van de peilers waarop een buitenlandse investeerder kan kiezen om wel of niet in Suriname te investeren. De ontwikkeling van de bescherming van minderheidsaandeelhouders leidt tot een versterking van de concurrentie- positie van Suriname op de internationale kapitaalmarkt. Suriname heeft 3.5 gescoord voor het jaar 2016,⁸ op het gebied van protecting minority shareholders op een schaal van 0-10 en voor wat betreft de rang bij Protecting Minority Investors staat Suriname op plek 165 uit de 190 landen.⁹

De juridische relevantie

Ieder moet bij datgene wat hij of zij doet de belangen van anderen in ogenschouw nemen en deze in zijn of haar afwegingen betrekken, zo ook de aandeelhouders; misbruik van rechten en bevoegdheden staat daar haaks op. Als alom gerespecteerd en toegepast beginsel in het Surinaamse recht geldt dan ook, dat men zich jegens elkaar dient te gedragen overeenkomstig de eisen van redelijkheid en billijkheid. Naleving van wetten en afspraken die volgens de normen van redelijkheid en billijkheid leiden tot onaanvaardbaarheid, dienen voorts buiten toepassing te blijven. Dit is de norm en deze norm moet gestimuleerd worden door wet en regelgeving alsmede door kenbaarheid daaromtrent. Middels deze thesis wordt beoogd een bijdrage te leveren aan de rechtsontwikkeling en de rechtspraktijk door het leerstuk van minderheidsaandeelhouders in beeld te brengen en oplossingen aan te dragen voor bevordering van de bescherming daarbij.

Methode van onderzoek

De nodige informatie en inzicht in het onderwerp is verkregen middels bestudering van literatuur, jurisprudentie, wetgeving alsmede toekomstige wetgeving (ontwerp NBW). Voorts zijn er

⁸ Het rapport voor het jaar 2017 is nog niet uitgekomen.

⁹ doingbusiness.org/data/exploretopics/protecting/-minority-investors, laatst bezocht op 2 mei 2017.

interviews gevoerd met deskundigen en een is workshop bijgewoond. Het internet is geraadpleegd om de actuele status van Suriname na te gaan over wel of geen gezonde ondernemingsklimaat in het rapport dat door de Wereld Bank wordt gepubliceerd. Tenslotte zijn ook andere bronnen, zoals statuten van bedrijven, bestudeerd om standpunten praktisch te onderbouwen.

Opbouw thesis

Deze thesis bestaat uit drie hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk wordt globaal een uiteenzetting gegeven over de NV en haar organisatie. Daarnaast is een overzicht van de relevante vernieuwingen gegeven. In het tweede hoofdstuk wordt ingegaan op de taken en bevoegdheden van de aandeelhouders, alsmede op de individuele rechten en plichten van de aandeelhouders. De bescherming van minderheidsaandeelhouders komt aan de orde in het derde hoofdstuk. Het geheel wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

1. De Naamloze Vennootschap in hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Alle organisaties die in het economisch verkeer actief deelnemen, hebben een rechtsvorm. De rechtsvormen zijn een onderdeel van het ondernemingsrecht. In de onderstaande tabel wordt er een overzicht weergegeven van de diverse rechtsvormen met of zonder rechtspersoonlijkheid in Suriname.

Rechtspersoon ¹⁰	Geen rechtspersoon
Vereniging	Eenmanszaak
Coöperatie	Maatschap
Onderlinge Waarborgmaatschappij	Vennootschap onder Firma
Naamloze Vennootschap	Commanditaire Vennootschap
Stichting	

Een belangrijk verschil tussen deze twee groepen van rechtsvormen is de aansprakelijkheid van betrokken personen voor schulden van de onderneming. De eigenaren en/of betrokken personen van de organisatie met rechtspersoonlijkheid zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de organisatie.¹¹ Rechtspersoon zijn betekent namelijk: zelfstandig drager zijn van rechten en plichten.¹² Zo werd in het Surinaams vonnis, Stichting Baj Ram/Soersati Djasai¹³ geoordeeld, dat er bij een rechtspersoon sprake is van een afgescheiden vermogen van de bestuurder. Schulden die door een bestuurder in privé zijn gemaakt kunnen derhalve niet worden tegengeworpen aan de stichting waarvan de persoon bestuurder is. Alhoewel het in dit vonnis om een stichting ging, is die overweging toepasbaar op alle rechtspersonen, omdat het gaat om het kenmerkend principe

¹⁰ Het gaat in casu om de privaatrechtelijke rechtspersonen. Publiekrechtelijke rechtspersonen, zijn de rechtspersonen die tot de overheid behoren en belast zijn met publiekrechtelijke taken, worden buiten beschouwing gelaten; zie hieromtrent uitgebreid: Hoever- Venoaks & Damen 2003, p. 75.

¹¹Zie onder meer: Sanders & Westbroek 1994, p. 10; Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 53.

¹² Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 17.

¹³ Ktr. 22 juli 2010, *SJB* april 2013, no. 1, p. 94-97.

van de rechtspersoon. Als een organisatie geen rechtspersoon is, dan zijn de betrokken personen/eigenaren wel aansprakelijk voor de schulden van de onderneming.¹⁴

1.2 De Naamloze Vennootschap

De Naamloze Vennootschap (NV) is geregeld in art. 33 WvK¹⁵ en volgende. De Naamloze Vennootschap is ingevolge art. 33 WvK “een rechtspersoon met een of meer op naam gestelde aandelen.” Voorts bepaalt art. 33 WvK dat: “een aandeelhouder niet persoonlijk aansprakelijk is voor hetgeen in naam van de vennootschap wordt verricht en niet gehouden is boven het bedrag dat op zijn aandelen behoort te worden gestort in de verliezen van de vennootschap bij te dragen, onverminderd het bepaalde in art. 50 ter zake van aandelen op naam (...).”

Uit art. 33 WvK kan afgeleid worden dat de NV de volgende kenmerken heeft:

1. De NV is rechtspersoon.
2. De NV heeft een eigen vermogen; de schuldeisers van de NV kunnen zich alleen verhalen op de activa van de NV en niet op het privé vermogen van de vennoten (aandeelhouders). De aandeelhouders zijn tegenover de NV slechts gebonden tot het bedrag van hun inbreng.
3. Geen persoonlijke aansprakelijkheid van de handelende persoon voor de verbintenissen van de rechtspersoon zelf; de betrokken personen (bestuurders en commissarissen) zijn niet met hun privé vermogen aansprakelijk voor de verbintenissen van de NV.
4. De NV heeft een in aandelen verdeeld kapitaal.

Bij wet van 29 juli 2016 (SB 2016, no. 103) is, zoals eerder gesteld, het WvK ingrijpend gewijzigd. Deze ingrijpende wijziging bevat minder dwingende rechten meer regelend recht en vrijheid van inrichting. Hierdoor wordt voorzien in meer flexibiliteit bij oprichters en inrichting, maar ook bij verhouding tussen aandeelhouders. De meest in het oogspringende wijzigingen volgen onderstaand:

1. De oprichting van een NV kan nu ook door slechts één persoon geschieden (art. 33 WvK). Het was denkbaar dat men op het idee kwam om een stroman in te schakelen om vervolgens na de

¹⁴ De Ruiter & Westra 2016, p. 217; Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 53.

¹⁵ GB 1936, no. 115, zoals laatstelijk gewijzigd bij SB 2016, no.103.

oprichting deze eruit te halen. Hiermee is heel duidelijk vastgesteld dat de NV geen contractuele basis (meer) heeft; het is een rechtsfiguur “van eigen aard.” Vroeger nam men aan dat de NV een contractuele rechtsbetrekking was die bij overeenkomst tot stand kwam, omdat de NV niet door 1 persoon opgericht kon worden.¹⁶

2. Aandelen aan toonder zijn komen te vervallen; alleen aandelen op naam zijn thans mogelijk (art. 33 WvK jo 51 WvK). In art. 51 WvK (oud) bleek dat de bewijzen van aandelen op naam of aan toonder waren gesteld. De achterliggende gedachte voor het afschaffen van de aandelen aan toonder ligt in de sfeer van voor Suriname geldende internationale verplichting met betrekking tot de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering.¹⁷
3. Er is een verruiming ten aanzien van de uitzondering op het vereiste van een notariële akte bij de oprichting. Naast de uitzondering die reeds gold als de Staat de oprichter of mede- oprichter was, is er nu ook geen notariële akte vereist als gebruik gemaakt wordt van standaard modelakten die bij beschikking vastgesteld worden door het Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme (art. 33 lid 2 WvK). Deze laatste wijziging beoogt de drempel van oprichting in eenvoudige situaties te verlagen.
4. In het kader van de flexibiliteit en de toenemende globalisering, is de mogelijkheid opgenomen de akte van oprichting ook in een andere taal dan het Nederlands te laten luiden (art. 35 WvK).
5. De akte van oprichting kan aan een of meer soorten aandelen een nominale waarde toekennen (art. 37 lid 1 WvK). Hiermee biedt de wet de mogelijkheid om bij de statuten geen nominale waarde toe te kennen aan de aandelen. Echter wordt hiermee de stortingsplicht niet opgeheven. De verplichting tot storten betreft een bedrag van de bedongen tegenprestatie. Het begrip maatschappelijk kapitaal is komen te vervallen. Zo is aangegeven dat de procedure van

¹⁶ MvT Wetswijziging WvK 2016 bij art. 33 WvK.

¹⁷ MvT Wetswijziging WvK 2016 bij art. 33 WvK.

oprichting eenvoudiger wordt, omdat geen storting vooraf hoeft plaats te vinden¹⁸ en bijvoorbeeld geen bankrekening behoeft te worden geopend.¹⁹

6. De akte van oprichting kan bepalen dat de houders van aandelen persoonlijk aansprakelijk zijn, al dan niet hoofdelijk, voor bepaalde of alle schulden van de vennootschap (art. 37 lid 4 WvK). Deze mogelijkheid tot het opleggen van verplichting jegens aandeelhouders is een uitzondering op de hoofdregel dat aandeelhouders niet persoonlijk aansprakelijk zijn voor hetgeen in naam van de vennootschap wordt verricht conform art. 33 WvK.
7. De verklaring van geen bezwaar is komen te vervallen (art. 38 WvK oud). Voor de oprichting is nu dus slechts een akte vereist (art. 33 WvK). De oprichting kan hierdoor sneller plaatsvinden. Voor het verkrijgen van deze verklaring duurde het aanvankelijk ongeveer één tot twee jaar om die NV uiteindelijk op te kunnen richten, later werd deze termijn teruggebracht naar 2 tot 3 weken, indien men de standaard-modelakte gebruikte.²⁰ Uit het interview met de heer Adams bleek ook, dat door deze langdurige procedure voor het verkrijgen van de akte van geen bezwaar, ondernemers regelmatig ertoe over gingen om zich in te schrijven bij de KKF, zodat ze alvast een vergunning konden verkrijgen om hun onderneming op te starten. Deze inschrijving was mogelijk met een bewijs (ontwerp akte) van de notaris. De notaris deed een verzoek om de NV op te richten als een “NV in oprichting”, maar de KKF schreef ze in als een Vennootschap onder Firma, omdat de NV niet volledig opgericht was.²¹ De ondernemer leed hierdoor schade op bijvoorbeeld het gebied van aansprakelijkheid, want de vennoten bij de Vennootschap onder Firma zijn hoofdelijk aansprakelijk.²² Met het wegvallen van de verklaring van geen bezwaar kan de oprichting nu binnen één dag tot een week geschieden.

¹⁸ Van de Ingh 2006, p. 135.

¹⁹ MvT Wetswijziging WvK 2016 bij art. 37 WvK.

²⁰ Interview met dhr. Robby F. Adams, Chef de Bureau en verbonden aan het Notariskantoor Calor & Gangaram-Panday. d.d. 12 juni 2017. De hier bedoelde standaard modelakte was vastgelegd bij resolutie van twaalf december negentienhonderd en achtennegentig nummer 8042, houdende vaststelling van twee model-statuten voor Naamloze vennootschappen en bekend gemaakt in het Staatsblad van de Republiek Suriname op eenendertig december negentienhonderd en achtennegentig nummer 84.

²¹ Zie ter illustratie bijlage 9: Waaruit blijkt dat de naam van de onderneming “Club Cacao” met als toevoeging “N.V.i.o.” echter staat bij ondernemingsvorm “Vennootschap onder Firma.”

²² Art. 14 WvK; zie ook, De Ruiters & Westra 2016, p. 248.

8. Aandeelhouders kunnen naar eigen inzichten de onderneming inrichten door in de akte van oprichting de volgende punten op te nemen, conform art. 50 lid 1 en lid 5 WvK: verplichtingen van verbintenisrechtelijke aard voor aandeelhouders, aandeelhouders kunnen eisen verbinden aan het aandeelhouderschap en ook gehouden zijn hun aandeel of een deel daarvan aan te bieden en over te dragen. Met in achtneming van het unanimitieitsvereiste kunnen deze verplichtingen opgenomen worden in de akte van oprichting. Deze wijziging beoogt invulling te geven aan het idee van een flexibele NV, waarbij aandeelhouders naar eigen inzichten de onderneming kunnen inrichten.²³

9. Aandeelhouders kunnen hun onderlinge verhouding en de wijze waarop zij hun bevoegdheden als aandeelhouder uitoefenen nader regelen in een aandeelhoudersovereenkomst (art. 79 lid 2 WvK). Onder het oude recht was het reeds mogelijk om een aandeelhoudersovereenkomst te sluiten. Echter ontbrak er een specifieke wettelijke grondslag hiervoor. Het werd wel als algemeen geldend recht geaccepteerd, ondersteund vanuit de jurisprudentie; zie onder andere het Aurora arrest,²⁴ het betreft hier een aandeelhoudersovereenkomst tussen een aantal aandeelhouders en een derde. Hierbij heeft de Hoge Raad geoordeeld dat de overeenkomst rechtsgeldig is. In de wet (art. 79 lid 2 WvK) is thans expliciet de mogelijkheid opgenomen voor het kunnen aangaan van een aandeelhoudersovereenkomst.

De aandeelhoudersovereenkomst kan worden aangegaan tussen aandeelhouders, maar ook tussen de aandeelhouders en de vennootschap (art. 79 lid 3 WvK). In het laatste geval spreekt men dan van een vennootschappelijke overeenkomst. Voor de externe werking van de vennootschappelijke overeenkomst dient het bestuur ten kantore van het handelsregister opgaaf van het bestaan en het tenietgaan daarvan te doen (art. 79 lid 9 WvK). Deze overeenkomsten dragen bij aan de flexibilisering van de rechtsvorm en daarmee ook aan de concurrentiepositie van Suriname in het kader van Ease of Doing Business.²⁵

²³ MvT Wetswijziging WvK 2016 bij art. 50 WvK.

²⁴ HR 19 februari 1960, *NJ* 1960, 473.

²⁵ MvT Wetswijziging WvK 2016 bij art. 79 WvK.

10. In art. 103a WvK vindt de introductie plaats van de one-tier board oftewel het monistisch bestuursmodel. In dit model wordt het toezicht op het bestuur niet opgedragen aan een raad van commissarissen, zoals in het two-tier model, maar zijn het uitvoerende en het toezichthoudende orgaan in één orgaan verenigd.²⁶

1.3 De organen van de Naamloze Vennootschap

De NV heeft net als iedere rechtspersoon organen. De NV heeft altijd twee verplichte organen, te weten: het bestuur en de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het bestuur, ook wel genoemd directie, is belast met de dagelijkse feitelijke gang van zaken, dus de centrale leiding (art. 103 lid 2 WvK). Hiermee wordt bedoeld dat het bestuur moet zorgen voor een goede dagelijkse gang van zaken, voorbereiden en uitvoeren van besluiten van andere organen, het vertegenwoordigen van de organisatie en ontwikkeling van een strategie voor de korte en lange termijn.

Tenzij de statuten een raad van commissarissen hebben, kan de akte van oprichting bepalen dat de bestuurstaken verdeeld worden over een algemeen bestuur en een uitvoerend bestuur (art. 103a lid 1 WvK). In dit geval spreekt men van een one-tier board bestuur, waarbij uitvoering en toezicht in één orgaan zijn verenigd. Het uitvoerend bestuur is belast met het besturen van de rechtspersoon, voor zover het betrekking heeft op de dagelijkse gang van zaken en ook belast met de overige taken die in deze wet aan het bestuur zijn toebedeeld (art. 103a lid 2 WvK). Het algemeen bestuur is onder meer belast met het doen benoemen van uitvoerende bestuurders overeenkomstig de wet, het beslissen over aangelegenheden die de dagelijkse gang van zaken te boven gaan en het houden van toezicht op het uitvoerend bestuur (art. 103 a lid 4 WvK).

De AvA - het andere verplichte orgaan - vertegenwoordigt het kapitaal ofwel het eigenaarsbelang. De aandeelhouders bezitten alle bevoegdheid, binnen de wet of de akte van oprichting gestelde grenzen, die niet aan het bestuur of aan anderen is toegekend (art. 79 lid 1 WvK).

²⁶ Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 165.

De aandeelhoudersvergadering heeft veel bevoegdheden die te maken hebben met belangrijke besluiten die in een NV genomen moeten worden. Het betreft besluiten die onder andere het wezen, de structuur van de NV kunnen beïnvloeden zoals statutenwijziging, ontbinding etc. Er is echter een grens aan deze bevoegdheden. Zo mag de AvA niet op de stoel van het bestuur gaan zitten. De aandeelhoudersvergadering kan namelijk geen bindende specifieke instructies geven over hoe het bestuur zijn taken dient uit te oefenen. Dit heeft de Hoge Raad bepaald in het Forumbank arrest.²⁷ De overweging in dit arrest is dat de algemene vergadering de bij wet en statuten getrokken grenzen hare bevoegdheid niet mag overschrijden. Wanneer de aandeelhoudersvergadering het niet eens is met het gevoerde beleid staat het haar uiteraard wel altijd vrij om de bestuurders te ontslaan en nieuwe bestuurders te benoemen (art. 111 WvK jo art. 110 WvK). De aandeelhouders kunnen geen beheers- en beschikkingsdaden verrichten.

Naast de AvA en het bestuur kan de NV nog een orgaan hebben, namelijk de raad van commissarissen (art. 118 WvK). Het kiezen van een RvC is slechts mogelijk bij het kiezen voor een two-tier bestuursmodel.²⁸ De RvC houdt toezicht op het bestuur (zie bijvoorbeeld art. 126 WvK) en geeft het bestuur advies.²⁹ De RvC is voorts bevoegd de bestuurders van de vennootschap te schorsen, tenzij de statuten een andere bepaling bevatten; een door de RvC uitgesproken schorsing kan steeds worden opgeheven door de AvA (art. 125 WvK). De benoeming en het ontslag van commissarissen vindt plaats door de AvA (art. 121 WvK).

In het kader van deze thesis wordt verder alleen ingegaan op het orgaan van de aandeelhouders en de individuele rechten en plichten van de aandeelhouders.

²⁷ HR 21 januari 1955, *NJ* 1959, 43.

²⁸ Art. 103a WvK: “tenzij de statuten een raad van commissarissen hebben.”

²⁹ Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 246.

2. De AvA en haar aandeelhouders

2.1 De taken en bevoegdheden van de AvA

De AvA heeft een aantal taken en bevoegdheden en deze zijn onder meer:

1. Statutenwijziging.
2. Uitgifte van aandelen.
3. Benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders.
4. Ontbinding van de NV.

In feite heeft de AvA, voor zover bij de akte van oprichting niet anders is bepaald, alle bevoegdheden die niet aan het bestuur of aan anderen zijn toegekend (art. 79 WvK). Bovengenoemde taken en bevoegdheden zijn de meest essentiële.

ad. 1 Statutenwijziging.

De rechtspersoon bestaat krachtens zijn eigen ‘interne’ organisatie. Behalve door de wet wordt de organisatie geregeerd door zijn statuten. De statuten vormen het fundament waarop de vennootschap is gebouwd.³⁰

De wijziging van de statuten kan een gehele nieuwe structuur met zich meebrengen in de vennootschap. Door de wijziging kunnen rechten en verplichtingen van de belanghebbenden, waaronder aandeelhouders gewijzigd, ontnomen en/of beperkt worden.

De wet schrijft daarom dwingend voor dat de bevoegdheid tot wijziging van de statuten van de vennootschap bij de AvA berust en niet bij een ander orgaan (art. 93 WvK). Voor het wijzigen van de statuten is een notariële akte vereist, op straffe van nietigheid (art. 96 WvK). Dit vereiste geldt niet wanneer de Staat oprichter of mede-oprichter is. De statuten kunnen bepalen dat een gekwalificeerde meerderheid en/of quorum voor statutenwijziging noodzakelijk is. Zo wordt bijvoorbeeld in de statuten van de “N.V. Havenbeheer Suriname” (art. 31) een twee/derde meerderheid vereist voor het wijzigen van de statuten;³¹ ook wordt in bijvoorbeeld art. 21.6 van de

³⁰ Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 386.

³¹ Zie bijlage 3.

statuten “N.V. Surzwam”³² bepaald dat aandeelhouders alle besluiten, welke zij in vergadering kunnen nemen, ook buiten vergadering kunnen nemen, maar met in achtneming van het unanimitateitsvereiste.

ad. 2 Uitgifte van aandelen.

Aandelen zijn gedeelten, waarin het kapitaal bij de akte van oprichting is verdeeld (art. 48 WvK).

Uitgifte van aandelen is niets anders dan dat er aandelen uitgegeven worden waardoor het kapitaal verruimd wordt.³³ De bevoegdheid om nieuwe aandelen uit te geven is vooral van grote betekenis, omdat daarmee niet alleen het kapitaal wordt vermeerderd, maar daardoor ook verandering kan worden gebracht in de samenstelling en de zeggenschap in de AvA.

De vraag welk orgaan van de NV bevoegd is te besluiten tot emissie van aandelen wordt door de wet niet expliciet beantwoord. Uit het bepaalde in art. 79 WvK, in combinatie met het feit dat deze bevoegdheid de structuur van de vennootschap of zeggenschap beïnvloed, kan worden afgeleid dat de AvA het bevoegde orgaan is, tenzij de statuten anders bepalen.

ad. 3 Benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders.

De bevoegdheid tot benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders ligt ook bij de AvA. Tot de benoeming en het ontslag van het bestuur is de AvA bevoegd conform art. 109 WvK jo art. 111 WvK. Deze bepalingen zijn van dwingend recht en deze twee bevoegdheden mogen niet aan een ander orgaan worden toegekend. Ten aanzien van de schorsing is de AvA tevens bevoegd conform art. 111 WvK, maar ook de RvC kan deze bevoegdheid uitoefenen (art. 125 WvK).

ad. 4 Ontbinding van de NV.

De wet schrijft dwingend voor dat de bevoegdheid tot ontbinding van de vennootschap bij de AvA

³² Zie bijlage 8.

³³ Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 111.

berust (art. 141 WvK).

Een besluit tot ontbinding moet worden aangekondigd in het Gouvernements-Advertentieblad.³⁴ Van de ontbinding wordt tevens opgave gedaan ten kantore van de handelsregister ter inschrijving. Deze twee publicatie vereisten zijn bedoeld voor de derdenbescherming voor degene(n) die te goede trouw verklaren, dat die hun onbekend was (art. 143 WvK). Door ontbinding wordt de vennootschap beëindigd. Het in de vennootschap aanwezig vermogen komt na vereffening toe aan de (voormalige) aandeelhouders (art. 146 WvK).

2.2 Rechten en plichten van de aandeelhouders

In de vorige paragraaf zijn de taken en bevoegdheden van de AvA aangehaald. Deze taken en bevoegdheden van de AvA behoren tot de collectieve rechten van de aandeelhouders tezamen.³⁵ Naast deze collectieve rechten heeft iedere aandeelhouder ook individuele rechten en plichten. De NV verstrekt aan de aandeelhouder een aandeel in de vennootschap met alle daarbij behorende (individuele) rechten en verplichtingen.

2.2.1 De verplichtingen van de aandeelhouder

In beginsel is de enige plicht die rust op de aandeelhouder de volstorting van de waarde van het door hem genomen aandeel conform art. 49 WvK. Hoofregel is dat er geen extra verplichtingen rusten boven het bedrag dat op zijn aandelen behoort te worden gestort en dat hij niet meedeelt in de verliezen van de vennootschap (art. 33 WvK). Aandeelhouders zijn dus niet aansprakelijk voor verbintenissen van de vennootschap en hebben geen andere verplichtingen. Echter bestaan er sedert de wijziging van het WvK uitzonderingen op deze regel. In de statuten kan worden opgenomen dat aandeelhouders verplichtingen van verbintenisrechtelijke aard hebben en wel jegens de vennootschap, tegen derden of jegens elkaar (art. 50 lid 1 WvK). Verder bestaat ook de mogelijkheid om kwaliteitseisen op te nemen in de statuten of een aanbiedingsplicht (art. 50 lid 2 en lid 3 WvK). Voorts kunnen aandeelhouders in de akte van oprichting opnemen dat houders van aandelen op naam of van een bepaalde soort aandelen op naam persoonlijk aansprakelijk zijn (art. 37 lid 4 WvK).

³⁴ Thans: Advertentieblad van de Republiek Suriname.

³⁵ Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 221.

2.2.2 De rechten van de aandeelhouder

Als tegenprestatie voor het voldoen aan de stortingsplicht, danwel, indien de aandelen nog niet meteen zijn volgestort, voor het feit dat de vennootschap nog een vordering daartoe op de aandeelhouder heeft, krijgt de aandeelhouder bepaalde rechten. De aandeelhouder heeft twee hoofdrechten namelijk:

1. De financiële rechten:³⁶ met de financiële rechten worden bedoeld het winstrecht (art. 77 WvK) en eventueel een recht op uitkering van een reserve en het liquidatiesaldo (art. 64 WvK). Winstrecht is een van de basisrechten van een aandeelhouder.³⁷
2. De zeggenschapsrechten:³⁸ waarom heeft de aandeelhouder eigenlijk enige zeggenschap? Omdat die aandeelhouder een belang heeft bij het wel of wee van de onderneming.³⁹ Ten eerste valt op te merken dat de zeggenschapsrechten worden uitgeoefend in de AvA. Daarnaast kunnen ook buiten de AvA bepaalde zeggenschapsrechten aan de orde komen, maar daarop wordt later ingegaan.

Tot de zeggenschapsrechten behoren:

1. Het vergaderrecht.

Aandeelhouders hebben het recht om aanwezig te zijn tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders en het recht aldaar het woord te voeren, aldus art. 89 WvK.

Het vergaderrecht is van belang, omdat er in beginsel in de vergadering besluitvorming plaatsvindt. Het uitbrengen van een stem omtrent een voorstel van de leden van de AvA geschiedt in de algemene vergadering, nadat overleg is gevoerd. Aandeelhouders en andere vergadergerechtigden wisselen, als het goed is, over en weer van gedachten omtrent een voorgenomen beslissing en

³⁶ Op de financiële rechten wordt slechts summier ingegaan, gezien voor dit onderzoek de zeggenschapsrechten essentieel zijn voor het wel of niet misbruiken van de machtspositie binnen de vennootschap.

³⁷ Van der Korst 2012, p. 165.

³⁸ Van der Korst 2012, p. 166.

³⁹ Van der Korst 2012, p. 362.

proberen zo invloed uit te oefenen op de besluitvorming. Om de gelegenheid te krijgen aan deze beraadslaging deel te nemen, moeten zij worden opgeroepen tot de algemene vergadering.⁴⁰

Jaarlijks wordt ten minste één algemene vergadering gehouden (art. 80 WvK). Op deze (verplichte) vergadering wordt gewoonlijk de jaarrekening vastgesteld.

Besluitvorming kan eventueel ook buiten vergadering plaatsvinden. De mogelijkheid om buiten vergadering besluiten te nemen is neergelegd in art. 88 WvK. Besluitvorming kan buiten vergadering plaatsvinden, mits het gehele kapitaal vertegenwoordigd is. Hierbij is niet vereist dat het besluit met algemene stemmen wordt aangenomen.

2. Convocatie-en agenderingsrecht.

Het convocatierecht en agenderingsrecht worden geregeld in art. 86 WvK. In het eerste lid van dit artikel is opgenomen dat bij de oproeping, de te behandelen onderwerpen worden vermeld of meede gedeeld. Deze bevat een mededeling dat de aandeelhouders ten kantore van de vennootschap kennis van kunnen nemen. Hoe de aandeelhoudersvergadering bijeen wordt geroepen en de termijn, is afzonderlijk geregeld in de art. 81 WvK- 87 WvK. In art. 81 WvK is te zien dat het bestuur en de commissarissen bevoegd zijn tot het bijeenroepen van een algemene vergadering, tenzij anders is bepaald bij de akte van oprichting. Indien degenen die bevoegd zijn, hetzij krachtens art. 81 WvK, hetzij krachtens de akte van oprichting, in gebreke zijn gebleven om de algemene vergadering te doen houden, mag de kantonrechter desverzocht iedere aandeelhouder machtigen om zelf daartoe over te gaan (art. 84 WvK).

Degenen die de bevoegdheid hebben tot bijeenroeping van een algemene vergadering, heeft tevens de bevoegdheid om de agenda voor die vergadering op te stellen.

3. Het stemrecht.

Aandeelhouders hebben volgens art. 89 WvK de bevoegdheid om het stemrecht uit te oefenen. Alleen aandeelhouders hebben stemrecht,⁴¹ zo stelt art. 90 WvK. De wijze waarop een aandeel-

⁴⁰ Zie hierna voor de wijze van oproeping onder sub b.

⁴¹ Niettegenstaande het feit dat alleen aandeelhouders stemrecht hebben, kan in de statuten daarvan worden afgeweken in geval van pand en vruchtgebruik, waarbij stemrecht wordt toegekend aan de betreffende pandhouder en vruchtgebruiker (art. 57a en 57b WvK).

houder kiest om van zijn stemrecht gebruik te maken is in beginsel een eigen recht dat hij kan aanwenden om zijn belang in de vennootschap te dienen.⁴²

Iedere aandeelhouder heeft minimaal één stem (art. 90 WvK). Het WvK kent dus geen aandelen zonder stemrecht.⁴³ Indien alle aandelen dezelfde waarde hebben, brengt iedere aandeelhouder zoveel stemmen uit als hij aandelen heeft. Hebben de aandelen verschillende waarden, dan is het aantal stemmen gelijk aan het aantal malen, dat het bedrag van het kleinste aandeel is begrepen in het bedrag van zijn aandelen; gedeelten van stemmen worden verwaarloosd. In art. 37 WvK wordt er ruimte gegeven om in de akte van oprichting, aandelen op te nemen met verschillende waarden of aandelen met verschillende nominale waarde. Stemrecht wordt hier gekoppeld aan de nominale waarden. Indien de akte van oprichting verschillende soorten aandelen kent of aandelen met verschillende soorten nominale waarde, dan bevat zij bepalingen met betrekking tot de aan die aandelen verbonden stem- en uitkeringsrechten. Hieronder volgt een illustratie ter overzicht van een NV met aandelen van dezelfde nominale waarde of aandelen met verschillende nominale waarde:

1. Baas Ko heeft 2 aandelen en Tante Marlene heeft 5 aandelen. Het betreft aandelen met dezelfde nominale waarde. In dit geval heeft Tante Marlene meer stemrecht, dan Baas Ko, simpel omdat 5 aandelen meer stemmen opleveren dan 2 aandelen, te weten 5 om 2.
2. Baas Ko heeft 2 aandelen en Tante Marlene heeft 5 aandelen. Het betreft aandelen met verschillende nominale waarde. De aandelen van Baas Ko bedragen per aandeel 3 stemmen en de aandelen van Tante Marlene bedragen 1 stem per aandeel. Hierdoor heeft Baas Ko uiteindelijk toch meer stemmen dan Tante Marlene, omdat voor Baas Ko 6 stemmen uitgebracht kunnen worden; $2 \cdot 3 = 6$, terwijl voor Tante Marlene het $5 \cdot 1 = 5$ bedraagt.

⁴²HR 30 juni 1944, NJ 1944, 465 (Wennex). De Hoge Raad oordeelde dat een stemovereenkomst de aandeelhouder weliswaar een contractuele verplichting oplegt, maar dat deze de aandeelhouder niet in zijn wettelijke en statutaire rechten beperkt.

⁴³Het ontwerp NBW zal hierin verandering brengen, deze kent namelijk wel aandelen zonder stemrecht (art. 2:132 ontwerp NBW): “Voorzover de statuten niet anders bepalen geeft ieder aandeel recht op het uitbrengen van één stem ten aanzien van alle onderwerpen.”

2.3 Besluitvorming

Besluiten binnen de NV zijn steeds meerderheidsbesluiten. Dit betekent dat steeds de voorgeschreven meerderheid van het aantal stemmen voor het voorstel moet zijn uitgebracht. In beginsel worden besluiten genomen met een volstrekte stemmenmeerderheid (art. 92 WvK). Bij de statuten is het mogelijk om voor alle of voor enkele categorieën van besluiten een hogere, ‘versterkte’ of ‘gekwalficeerde’ meerderheid voor te schrijven. Volstrekte meerderheid houdt in:⁴⁴

- a) bij een oneven aantal stemmen het eerste getal boven de helft;
- b) bij een even aantal stemmen de helft plus 1.

Bij een voorziening in de akte van oprichting voor het geval bij stemming over personen de stemmen staken, mag hiervan worden afgeweken.⁴⁵ Tenzij bij de akte van oprichting anders is bepaald, is de geldigheid van besluiten niet afhankelijk van het ter vergadering vertegenwoordigd gedeelte van het kapitaal. Ter illustratie van een van de wet afwijkende regeling zie, art. 25.3 van de statuten van “Bijco N.V.”⁴⁶ waarin wordt bepaald dat minimaal vijf en zeventig procent van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigd moet zijn op een daartoe belegde vergadering van aandeelhouders. Dit vereiste is gesteld voor het wijzigen van de statuten, waaronder mede begrepen wordt het vergroten of verminderen van het “maatschappelijk” kapitaal of tot ontbinding der vennootschap.

Het besluit van de AvA is een rechtshandeling en wel van de collectiviteit AvA.⁴⁷ De AvA neemt dus, als orgaan van de vennootschap, voor de vennootschap bindende beslissingen die rechtsgevolgen hebben voor de NV.⁴⁸ Beslissingen worden genomen door de AvA, doordat de aandeelhouders hun individuele rechten gaan uitoefenen: vergaderrecht en stemrecht.⁴⁹ Deze beslissingen worden besluiten genoemd en worden genomen op basis van voorstellen. Indien een voorstel bij de stemming de vereiste meerderheid van stemmen verkregen heeft komt er een besluit tot stand. De besluitvorming vindt in de regel plaats in bijeenkomsten.

⁴⁴ Sanders & Westbroek 1994, p. 235.

⁴⁵ Sanders & Westbroek 1994, p. 236.

⁴⁶ Zie bijlage 7.

⁴⁷ Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 124.

⁴⁸ Koelemeijer 1999, p. 81.

⁴⁹ Koelemeijer 1999, p. 82.

3 Bescherming van minderheidsaandeelhouders

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 zijn de taken en bevoegdheden van de aandeelhouders weergegeven in collectief verband (de AvA), maar ook de individuele rechten die aan iedere aandeelhouder toekomen. In de regel worden de individuele rechten uitgeoefend in de AvA om de taken en bevoegdheden te kunnen uitoefenen; kortom om te komen tot besluitvorming. In hoofdstuk 1 is aangegeven dat met de wetwijziging de flexibiliteit, maar ook wat betreft de onderlinge verhoudingen tussen aandeelhouders is verruimd. Daartegenover heeft de wetgever getracht om de nodige bescherming te bieden aan minderheidsaandeelhouders om zodoende de kans op misbruik, dat mogelijk door de flexibilisering groter wordt, weg te werken of te minimaliseren.

3.1.1 Wat zijn minderheidsaandeelhouders?

In het vennootschapsrecht is er geen definitie van het begrip minderheidsaandeelhouder en ook in de rechtspraak is geen nadere duiding aan te treffen.⁵⁰ Timmerman omschrijft het begrip minderheidsaandeelhouder als “de bescherming van een aandeelhouder of enkele aandeelhouders met een klein belang in een bepaalde vennootschap tegen een aandeelhouder met een doorslaggevende stem in de desbetreffende vennootschap.”⁵¹ In dit kader kan de minderheidsaandeelhouder gezien worden als iemand die niet in staat is besluitvorming in de algemene vergadering van aandeelhouders te blokkeren met de stemrechten die verbonden zijn aan de door hem gehouden aandelen. Hierdoor is duidelijk dat minderheidsaandeelhouder in de zin van minder aandelen, niet per definitie betekent minder stemrecht.⁵²

De akte van oprichting kan bepalen dat er verschillende soorten aandelen zijn (art. 37 WVK). Hiermee wordt duidelijk gemaakt dat er verschillende soorten aandelen mogelijk zijn zoals: de gewone aandelen, preferente aandelen, cumulatief preferente aandelen, winstdelende preferente aandelen, prioriteitsaandelen en letteraandelen.⁵³ In deze thesis wordt met een minderheids-

⁵⁰ Van der Korst 2012, p. 373.

⁵¹ Timmerman 2003, p. 79.

⁵² Zie ter illustratie een voorbeeld in paragraaf 2.2.2.

⁵³ Voor een uitgebreide uiteenzetting over de verschillende soorten aandelen, zie onder meer: Van Schilfgaarde/Winter & Wezeman 2013, p. 148.

aandeelhouder bedoeld een NV met slechts gewone aandelen, waar de zeggenschapsrechten gelijk zijn (art. 90 lid 2 WvK). Het verschil in zeggenschapsrechten zal dan in dit geval bepaald worden aan de hand van de hoeveelheid aandelen.

De zeggenschapsrechten hebben twee kanten. Enerzijds komen ze toe aan een individuele aandeelhouder op grond van diens individuele aandelenbezit. Anderzijds kan hij deze rechten slechts uitoefenen in zijn hoedanigheid van aandeelhouder in vergadering.⁵⁴

3.2 De onderlinge verhouding binnen de AvA; rol van de redelijkheid en billijkheid

Het enkele feit dat een aandeelhouder minderheidsaandeelhouder is, betekent niet dat hij alleen al daarom een beroep kan doen op bescherming. Het uitgangspunt blijft dat de minderheidsaandeelhouder zich heeft neer te leggen bij beslissingen van een meerderheid.⁵⁵ De minderheidsaandeelhouder moet een bijzonder belang hebben wil hij bescherming genieten.⁵⁶

Dit bijzonder belang kan variëren van een financieel belang (zoals schade door een dividendbesluit) tot een persoonlijk belang (zoals de minderheidsaandeelhouder die tevens bestuurder is en dreigt te worden ontslagen).⁵⁷

Het handelen van aandeelhouders kan volgens Koelemeijer worden onderscheiden in twee categoriën, namelijk het actief handelen en passief handelen.⁵⁸ Van actief handelen is sprake van wanneer een aandeelhouder gebruik maakt van de hem toekomende recht en/of bevoegdheden, terwijl bij passief handelen de aandeelhouder geen gebruik maakt van zijn rechten en de bevoegdheden c.q. zich daarvan onthoudt.⁵⁹

Het gebruik van de zeggenschapsrechten moet, zoals eerder gesteld, resulteren in uitoefening van de taken en bevoegdheden in de AvA. Hoe zit het met de onderlinge verhouding tussen de aandeelhouders bij het uitoefenen van deze rechten en uiteraard de bescherming?

⁵⁴ Koelemeijer 1999, p. 82.

⁵⁵ Sanders & Westbroek 1994, p. 235.

⁵⁶ Van der Korst 2012, p. 378; Koelemeijer 1999, p. 147.

⁵⁷ Van der Korst 2012, p. 378.

⁵⁸ Koelemeijer 1999, p. 82.

⁵⁹ Koelemeijer 1999, p. 82.

In de wetwijziging van het WvK is er rekening gehouden met de belangen van de minderheidsaandeelhouders. De wetgever heeft in specifieke bepalingen de bescherming van de minderheidsaandeelhouder opgenomen.⁶⁰

Naast de bepalingen van het WvK zijn ook de bepalingen van het BW c.q. het burgerlijk recht van toepassing op de NV. Dit valt af te leiden uit respectievelijk art. 1 WvK jo art. 10 WvK:

-art. 1 WvK: “het Surinaams Burgerlijk Wetboek is, voor zoverre daarvan bij dit wetboek niet is afgeweken, ook op de in dit wetboek behandelde onderwerpen toepasselijk.”

-art. 10 WvK: “De in deze titel genoemde vennootschappen worden geregeerd door de overeenkomsten van partijen, door dit wetboek en door het burgerlijk recht.”

Deze zeggenschapsrechten moeten ten alle tijde naar redelijkheid en billijkheid uitgevoerd worden.⁶¹ Hiermee beoogt men een rechtvaardige onderlinge verhouding tussen aandeelhouders. Deze redelijkheid en billijkheid is niet als algemene regel opgenomen in het WvK, vandaar dat hier aansluiting gezocht dient te worden bij het BW c.q. het burgerlijk recht.

In het ontwerp NBW is er hier wel expliciet aandacht aan besteed en is een specifiek artikel opgenomen ten aanzien van de goede trouw/ redelijkheid en billijkheid die binnen een rechtspersoon gehandhaafd dient te worden, te weten art. 2:7 lid 1 ontwerp NBW: “De rechtspersoon en degenen die krachtens de wet of de statuten bij zijn organisatie zijn betrokken, moeten zich als zodanig jegens elkander gedragen naar hetgeen door redelijkheid en billijkheid wordt gevorderd.” Uitdrukkelijk bepaalt vervolgens art. 2:21 lid 3 onder b ontwerp NBW, dat een besluit genomen door een orgaan van een rechtspersoon vernietigbaar is, indien dit besluit in strijd is met de redelijkheid en billijkheid. De wetgever geeft duidelijk aan dat onder alle omstandigheden art. 2:7 als zelfstandige norm geldt.⁶² In de Memorie van Toelichting is aangehaald dat er reeds lang in de jurisprudentie wordt aangenomen dat rechtsbetrekkingen als hier bedoeld door de redelijkheid en de billijkheid (objectieve goede trouw) worden beheerst, met of zonder verwijzing naar art. 1359 lid 3 BW oud.⁶³ Voor de redelijkheid en billijkheid kan voor

⁶⁰ In paragraaf 3.4 wordt ingegaan op de specifieke bescherming in het kader van de wijziging van het WvK.

⁶¹ Koelemeijer 1999, p. 100.

⁶² MvT ontwerp NBW bij art. 2:7 ontwerp NBW.

⁶³ MvT ontwerp NBW bij art. 2:7 ontwerp NBW.

het huidige recht derhalve aansluiting gezocht worden bij art. 1359 lid 3 en art. 1360 BW,⁶⁴ voor wat betreft contractuele aspecten tussen aandeelhouders; zie ook het Haviltex- arrest,⁶⁵ dat ook in Suriname erkend wordt als geldend recht, waaruit blijkt dat de redelijkheid en billijkheid als aanvullende bron van contractuele verbintenissen fungeert. Voor de andere niet- contractuele rechtsbetrekkingen, valt men terug op het algemeen principe van de redelijkheid en billijkheid; van belang hierbij is het Surinaamse vonnis Parbhoë/Kanhai⁶⁶ dat bepaalt dat, naast de wet en de overeenkomst de billijkheid slechts een bron van verbintenis kan zijn, indien de wet zwijgt, maar deze in het stelsel van de wet past en aansluit bij de wel in de wet geregelde gevallen.

Hieruit volgt dat ook wanneer de huidige wetgeving zwijgt over de toepasselijkheid van de redelijkheid en de billijkheid het desondanks van toepassing kan zijn, indien het past in het stelsel van de wet en aansluit bij de wel in de wet geregelde gevallen. In elke fase van de besluitvorming kan door het handelen van een meerderheid of minderheid van aandeelhouders een besluit tot stand komen op een wijze die strijdig is met de redelijkheid en billijkheid. Dit brengt met zich mee dat aandeelhouders met betrekking tot de onderlinge verhouding bij het uitoefenen van de zeggenschapsrechten de normen van de redelijkheid en billijkheid in alle gevallen in acht moeten nemen.

Waar het betreft de aandeelhoudersovereenkomst kan zonder meer gesteld worden dat deze onder het geldende recht primair wordt beheerst door het verbintenissenrecht, het is immers een overeenkomst.⁶⁷ Art. 10 WvK bevestigt de toepasselijkheid van het verbintenissenrecht en ook door te bepalen dat de NV ook wordt geregeerd door de overeenkomsten van partijen (i.c. de aandeelhoudersovereenkomst) en het burgerlijkrecht. De regels van het verbintenissenrecht zijn te vinden in Boek 3 van het BW. Voor de aandeelhoudersovereenkomst geldt nu dus zonder meer het hiervoor gestelde over art. 1359 lid 3 en art. 1360 BW.

⁶⁴ Art. 1359 lid 3: “Zij moeten te goeder trouw worden ten uitvoer gebracht.”; art. 1360: “overeenkomsten verbinden niet alleen tot datgene, dat, naar de aard van dezelve overeenkomsten, door de billijkheid, het gebruik of de wet wordt gevorderd.”

⁶⁵ HR 13 maart 1981, *NJ* 1981, 635.

⁶⁶ HvJ 27 oktober 1989, *SJ* 1989.

⁶⁷ Vorst 2013, p. 106.

3.3 De individuele rechten bekeken tegen de achtergrond van de bescherming van minderheidsaandeelhouders

3.3.1 Wijze van oproeping

De strekking van een oproeping voor een algemene vergadering van aandeelhouders is om aandeelhouders in de gelegenheid te stellen om deel te nemen aan de besluitvormingen en zo invloed uit te kunnen oefenen indien zij dat wensen.⁶⁸ Een of meer aandeelhouders die gezamenlijk ten minste tien procent van het geplaatste kapitaal of zoveel minder als de statuten bepalen vertegenwoordigen, kunnen door de kantonrechter worden gemachtigd tot de bijeenroeping van een algemene vergadering. Tevoren moeten de verzoekers getracht hebben het bestuur en de RvC te verzoeken om een algemene vergadering bij een te roepen. Zoals eerder gesteld zijn deze organen normaliter bevoegd tot de bijeenroeping (art. 81 WvK). Alleen wanneer dit verzoek, welke schriftelijk en onder nauwkeurige opgave van de te behandelen onderwerpen, is geschied en er niet toe heeft geleid dat een algemene vergadering binnen zes weken na het verzoek wordt gehouden, mag de kantonrechter het verzoek inwilligen. De kantonrechter verleent de machtiging wanneer hem summierlijk is gebleken, dat de vermelde voorwaarden zijn vervuld en de verzoekers ‘een redelijk belang’⁶⁹ hebben bij het houden van de vergadering (art. 81 WvK).

In art. 84 WvK wordt bepaald dat wanneer de jaarlijkse AvA niet gehouden wordt zoals is voorgeschreven kan iedere aandeelhouder door de kantonrechter (desverzocht) worden gemachtigd om zelf tot oproeping over te gaan, hoe klein zijn aandelenbezit ook is. Hiermee bestaat er een mogelijkheid voor de minderheidsaandeelhouder in de wet om de vergadering op te roepen met in acht neming van de vereisten. Tegelijkertijd komt aan die desbetreffende aandeelhouder(s) ook het agenderingsrecht toe.⁷⁰

⁶⁸ Koelemeijer 1999, p. 83.

⁶⁹ Dat redelijk belang ontbrak in een geval berecht door de rechtbank Breda (Rb. Breda 12 juni 1979, *MJ* 1981, 219 (Tilburgsche Waterleiding), m.n. Maeijer). Het verzoek tot bijeenroeping van een algemene vergadering met als agendapunten het ontslag van het zittende bestuur en benoeming van een nieuw bestuur werd mede en zelfs in de eerste plaats afgewezen omdat verzoekers zich niet bekend maakten aan de vennootschap toen zij het verzoek deden ‘aangezien gerequesteerde alvorens in te gaan op een dergelijk verzoek tot gerechtigd is te weten welke aandeelhouders het verzoek hier doen’.

⁷⁰ In par. 3.3.2 wordt verder op ingegaan.

Hier komt duidelijk naar voren dat de wetgever rekening heeft gehouden met minderheidsaandeelhouders in art. 81 WvK jo art. 84 WvK.

Ten aanzien van de oproeping kan gesteld worden, dat ook al geschiedt de oproeping tot de algemene vergadering volgens de bovengenoemde wettelijke en statutaire eisen, er niet per se sprake is van behoorlijke oproeping. De redelijkheid kan met zich meebrengen dat degene die oproept *bijzondere maatregelen* moet nemen, zie onder andere: HR 30 oktober 1964, *NJ* 1965, 107 (Mante). Het betrof hier een aandeelhoudtser met een zekere machtspositie. Die machtspositie was duidelijk te zien, omdat voor belangrijke besluiten de medewerking van Mante nodig was. Op een vergadering werd zonder aanwezigheid van Mante besloten tot een wijziging van de statuten, waarbij de machtspositie werd doorbroken. De Hoge Raad oordeel als volgt dat “ook indien alle formele vereisten, bij wet of statuten gesteld voor de wijze van oproeping van een aandeelhoudersvergadering is voldaan, de eisen van redelijkheid en billijkheid die aandeelhouders jegens elkander in acht hebben te nemen, onder omstandigheden kunnen meebrengen dat een aandeelhoudersvergadering niet tot het nemen van een besluit aangaande een onderwerp waarbij de belangen van bepaalde aandeelhouders in bijzondere mate zijn betrokken overgaat, alvorens te hebben nagegaan of die aandeelhouders genoegzaam in de gelegenheid zijn gesteld aan de besluitvorming over dit hen in het bijzonder rakende onderwerp deel te nemen.” Hiermee is duidelijk dat de normen van de redelijkheid en billijkheid niet alleen een zodanige bescherming bieden voor de minderheidsaandeelhouders, maar ook voor de meerderheidsaandeelhouders. Het gaat om de relatie tussen aandeelhouders onderling die gepaard dient te gaan met in acht neming van de normen van de redelijkheid en billijkheid.⁷¹

3.3.2 Agendering

Eerder is in par. 2.2.2 gesteld dat de agendapunten voor een vergadering vastgesteld worden door degene die bevoegd is om een vergadering bij een te roepen; het bestuur en raad van commissarissen. De wet biedt geen rechtsreeks middel om (minderheids)aandeelhouders de agenda (mede) te bepalen of ter vergadering de agenda aan te vullen met één of meer nieuwe onderwerpen. De enige wettelijke mogelijkheid voor minderheidsaandeelhouders, waardoor zij

⁷¹ Zie Koelemeijer 1999, p. 111; Stokkermans 2008, p. 119-120.

kunnen bewerkstelligen dat over de door hen gewenste onderwerpen ter vergadering zal worden beslist, bestaat hierin, dat zij door de kantonrechter gemachtigd kunnen worden om de vergadering bij een te roepen (art. 84 WvK).

Indien alle aandeelhouders aanwezig of vertegenwoordigd zijn, heeft de vergadering vanzelfsprekend het meest volstreekte recht om bij unanimitieit de agenda te wijzigen of aan te vullen conform art. 86 WvK. Dit vereiste is bedoeld om te voorkomen dat niet verschenen aandeelhouders in hun positie worden benadeeld, maar het geeft ook bescherming voor de minderheidsminderheidsaandeelhouders, omdat zonder hun uitdrukkelijke medewerking de agenda niet gewijzigd of aangevuld kan worden.

3.3.3 Besluitvorming

Het uitoefenen van het stemrecht resulteert in een besluit binnen de aandeelhoudersvergadering. Een besluit van een meerhoofdig orgaan zoals de AvA, komt tot stand door het uitbrengen van stemmen voor een voorstel.⁷² Dat voorstel kan inhouden het wijzigen van de statuten of uitgifte van aandelen, etc.

De fase waarin het besluit wordt gevormd zal worden gezien in het licht van de redelijkheid en billijkheid. Het deelnemen aan de vergadering, het recht daarin het woord te voeren en te stemmen zijn belangrijke zeggenschapsrechten van een aandeelhouder (art. 89 WvK). Zoals eerder werd gesteld kunnen deze rechten de aandeelhouder niet ontnomen worden en ze mogen uitgeoefend worden naar eigen inzichten van de aandeelhouders. De jurisprudentie geeft duidelijk aan dat het stemrecht een eigen aan de aandeelhouder toekomend recht is en dat deze in beginsel vrij is om te bepalen op welke wijze, en door wie, hij zijn stemrecht uitoefent.⁷³ Dat ontslaat de aandeelhouder bij de uitoefening van zijn stemrecht niet van diens verplichting om op basis van het principe van redelijkheid en billijkheid bij de uitoefening van zijn stemrecht rekening te houden met de belangen van onder andere de overige aandeelhouders,⁷⁴ en dat men niet enkel omdat men de meerderheid heeft een besluit moet doordrukken; zoals in par. 3.2 werd gesteld kunnen er

⁷² Koelemeijer 1999, p. 81.

⁷³ HR 30 juni 1944, *NJ* 1944, 465 (Wennex).

⁷⁴ Koelemeijer 1999, p. 104; zie ook Van Schilfgaarde/ Winter en Wezeman 2013, p. 239.

bijzondere belangen zijn van een minderheidsaandeelhouder waarmee rekening gehouden moet worden.

Statuten, maar ook aandeelhoudersovereenkomsten (art. 79 WvK) kunnen de uitoefening van deze rechten nader regelen⁷⁵ en in sommige gevallen beperken of zelfs opschorten.

Ook hier moet dit resulteren in besluitvorming conform de normen van redelijkheid en billijkheid, hetgeen in casu impliceert dat de meerderheidsaandeelhouder bij de uitoefening van zijn stemrecht de belangen van de minderheidsaandeelhouder in acht moet nemen.

Voor wat betreft de zeggenschapsrechten (convocatie, stemrecht en agenderingsrecht), heeft de wetgever geen specifieke bescherming opgenomen in de wetwijziging. Voor de eerste twee zeggenschapsrechten kan men terug vallen op de normen van de redelijkheid en billijkheid c.q. goede trouw.

3.4 Bescherming van de minderheidsaandeelhouders in het licht van flexibilisering

In de wet is er, zoals eerder werd gesteld, rekening gehouden met het belang van de minderheidsaandeelhouders. Voor de zeggenschapsrechten op zich is er bij de wetwijziging niets veranderd, maar bij de invoering van de flexibiliserende bepalingen is wel expliciet rekening gehouden met de kwestie van minderheidsaandeelhouders. In deze twee laatste paragrafen zal gekeken worden naar die nieuwe c.q. gewijzigde wettelijke bepalingen, die specifiek rekening houden met de minderheidsaandeelhouders, alsmede naar een bepaling die als instrument gebruikt kan worden door minderheidsaandeelhouders hoewel die niet specifiek daarvoor bedoeld is, namelijk het enquêterecht.

Bij de wetwijziging van 2016 zijn tegen de achtergrond van flexibilisering wijzigingen opgenomen die de bescherming van de minderheidsaandeelhouder ondersteunen:

1. Art. 37 WvK
2. Art. 50 WvK
3. Art. 79 WvK

⁷⁵ Zo kunnen voorwaarden worden gesteld voor toelating tot de vergadering of stemming.

ad. 1 Art. 37 lid 4 WvK.

“(…) de akte van oprichting kan bepalen dat houders van aandelen op naam of van een bepaalde soort aandelen op naam persoonlijk aansprakelijk zijn, al dan niet hoofdelijk, voor bepaalde of alle schulden van de vennootschap (...).”

Deze nieuwe bepaling in de wetgeving is een uitzondering op de hoofdregel ten aanzien van aansprakelijkheid van de aandeelhouders voor de schulden van de NV. Indien men kiest om deze bepaling op te nemen in de statuten, af te schaffen of te wijzigen, dient iedere aandeelhouder en alle stemgerechtigden uitdrukkelijk hiermee in te stemmen. Het unanimititeitsvereiste is hier toegepast en niet de gebruikelijke regeling van meerderheidsbesluiten, al dan niet met gekwalificeerde meerderheid.

Deze bepaling is belangrijk, omdat het betreft een afwijking van niet-aansprakelijkheid van de aandeelhouders. De beperkte aansprakelijkheid is de voornaamste reden waarom aandeelhouders kiezen voor de NV als rechtsvorm.⁷⁶ Met het doordrukken van opname van aansprakelijkheid middels wijziging van de statuten zou de minderheidsaandeelhouder in een totaal andere positie komen te zitten in tegenstelling tot wat hij in eerste instantie beoogd had ook wanneer een dergelijke bepaling in de akte is/was opgenomen en men deze bepaling wil wijzigen of afschaffen kan het een totaal andere positie betekenen, waarbij rechten c.q. belangen ernstig worden beïnvloed. Voor opname, wijzigen of afschaffing zou het de minderheidsaandeelhouder te kort doen om in ieder geval het besluit hieromtrent niet te kunnen beïnvloeden. Dat is de reden waarom de uitdrukkelijke instemming van alle aandeelhouders en stemgerechtigden vereist is.

ad. 2 Art. 50 lid 1 en lid 5 WvK.

Lid1. “(…) de akte van oprichting kan met betrekking tot alle aandelen op naam of alle aandelen op naam van een bepaalde soort:

- a. bepalen dat verplichtingen van verbintenisrechtelijke aard, jegens de vennootschap of derden of tussen aandeelhouders, aan het aandeelhouderschap zijn verbonden;
- b. eisen verbinden aan het aandeelhouderschap;

⁷⁶ Zie onder meer: Van Schilfgaarde/ Winter & Wezeman 2013, p. 53.

- c. bepalen dat de aandeelhouder, in gevallen in de akte van oprichting omschreven, gehouden is zijn aandelen of een deel daarvan aan te bieden en over te dragen. (...).”

Indien een van de bovengenoemde regelingen opgenomen, gewijzigd of afgeschaft worden, dient dat te geschieden met de uitdrukkelijke instemming van iedere aandeelhouder conform lid 5. Het betreft een soortgelijke bescherming voor de minderheidsaandeelhouders die opgenomen is in art. 37 WvK. Zij kunnen aansprakelijkheid op zich nemen, kwaliteiten stellen aan aandeelhouderschap etc. Deze vormen van vrijheid die aan de aandeelhouder gegund worden, zijn vergaand en vormen een inbreuk op het institutioneel karakter van de rechtspersoon. Vandaar dat het belangrijk is dat iedere aandeelhouder daar vrijwillig aan mee werkt: die verplichtingen kunnen aan een aandeelhouder dus niet worden opgelegd tegen zijn wil.

ad. 3 Art. 79 lid 2 en lid 3 WvK.

De aandeelhoudersovereenkomst heeft in de wetswijziging een wettelijke grondslag gekregen. Verder is er voor deze overeenkomst geen nadere regeling in het WvK getroffen die specifiek gericht is op het beschermen van de minderheidsaandeelhouders. Hier wordt teruggegrepen naar het verbintenissenrecht en de regels van het privaatrecht, (zoals: art. 1341 BW, art. 1359 lid 1 BW, art. 1360 BW) waar geldt dat partijen (in casu de aandeelhouder zich tegen elkaar dient te gedragen conform de redelijkheid en de billijkheid). De wetgever had naar mijn mening de bepaling van de redelijkheid en billijkheid van art. 2:7 lid 1 ontwerp NBW (zie par. 3.2) kunnen opnemen in de wetswijziging, zodat in ieder geval voor de aandeelhoudersovereenkomst er ook een expliciete grondslag was opgenomen in het WvK. Dit zou met zich meebrengen dat een aandeelhoudersovereenkomst welke bepalingen bevat die naar maatstaven van de redelijkheid en de billijkheid onaanvaardbaar zou zijn, niet van toepassing verklaard zou kunnen worden (art. 2:7 lid 2 ontwerp NBW).

Naast de mogelijkheid die aandeelhouders hebben om hun onderlinge verhouding en de wijze waarop zij hun bevoegdheden als aandeelhouder uitoefenen kunnen regelen in een aandeelhoudersovereenkomst, bestaat ook de mogelijkheid voor een vennootschappelijke overeenkomst. Voor de vennootschappelijke overeenkomst zijn wel beschermende clausules

opgenomen in de wetwijziging. Opmerkelijk is onder meer het vereiste voor alle aandeelhouders om partij te zijn, naast dat ook de vennootschap partij is (art. 79 lid 3 WvK). De stem van de minderheidsaandeelhouder is dus belangrijk wil men een vennootschappelijke overeenkomst aangaan. Iedere aandeelhouder heeft voor zich zelf te bepalen of hij wel of niet mee werkt aan een vennootschappelijke overeenkomst. De wetgever heeft voor de beëindiging geen bepaling opgenomen, omdat de beëindiging van de overeenkomst hier het privaatrecht volgt, zie art. 1359 lid 1 BW, dat bepaalt dat de overeenkomst partijen tot wet strekt. Voor de uitvoering van de aandeelhoudersovereenkomst geldt hetzelfde dat de overeenkomst te goede trouw moet worden uitgeoefend ingevolge art. 1359 lid 3 BW.

De hiervoor besproken bepalingen geven een duidelijke weergave van de ruimte die gecreëerd is voor de aandeelhouders om de onderneming naar eigen inzichten te ordenen, waarbij tegelijkertijd bescherming wordt geboden. Naast de expliciete bepalingen over instemming en medewerking unanimitéit is er ook nog de aanvullende werking van het beginsel van de goede trouw c.q. redelijkheid en billijkheid.

3.5 Het enquêterecht

Naast de voorgaande wettelijke bepalingen die specifiek voor de bescherming van de minderheidsaandeelhouders zijn toebedeeld, bestaat nog een instrument voor de waarborging van deze bescherming, te weten het enquêterecht. Hoewel het niet specifiek daarvoor geschreven is, kan het gebruikt worden voor waarborging van de bescherming van minderheidsaandeelhouders. Tijdens een recent seminar heeft Van Schilfgaarde een heel opmerkelijk standpunt geponeerd: bij het enquêterecht gaat het niet om de aansprakelijkheid, niet om de onrechtmatige daad, niet om wanprestatie, het gaat om heel andere dingen. Het gaat om de vraag; hoe run je een onderneming/ bedrijf, naar maatstaven die daar gelden (behoorlijke manier van bedrijfsvoering) en dat is het thema van het enquêterecht. Hoe run je op een behoorlijke manier een bedrijf/ onderneming? “Deze vraag”, zo stelt hij: “is geen juridische vraag, maar een praktische vraag. Iedereen die min of meer verbonden is met een organisatie/ bedrijf/ onderneming, heeft in bepaalde gevallen een oordeel (als ze vinden dat het niet goed gaat) en dat oordeel kan via het enquêterecht verhaald worden. De uiteindelijke vraag is of er sprake is van onjuist beleid of is er sprake van onjuiste gang van zaken?”

Terugvertaald naar de positie van de minderheidsaandeelhouders betekent het, dat de minderheidsaandeelhouder via het recht van enquête, bij constatering van onjuiste gang van zaken, erachter kan komen of er inderdaad sprake is van onjuiste gang van zaken of onjuist beleid. Het enquêterecht is dus een instrument dat de minderheidsaandeelhouder kan gebruiken om zijn minderheidsrechten te waarborgen bij constatering van onjuiste zaken. Deze bevoegdheid zal de minderheidsaandeelhouder met name inzetten, indien hen is gebleken dat er sprake is van een onjuiste gang van zaken of onjuist beleid. Zo werd in het “Deux Ex Machine BV” arrest door de ondernemingskamer bepaald, dat minderheidsaandeelhouder A er recht op had om door DEM (derhalve door haar bestuurder B) voldoende geïnformeerd te worden over kwesties die zijn positie als aandeelhouder betreffen. Uit deze uitspraak volgt dat een vennootschap jegens haar minderheidsaandeelhouder een bijzondere zorgvuldigheid in acht (dient) te nemen en zij meer in het bijzonder dient te voorkomen dat verstrengeling van haar belangen met die van haar directie en/of meerderheidsaandeelhouders plaatsvindt. Ook dient de vennootschap naar behoren openheid van zaken te geven, ook aan minderheidsaandeelhouders. In deze zaak stond de relatie tussen de aandeelhouder Deus Ex Machina en de vennootschap/bestuurder centraal, maar ook in de relatie tussen de minderheidsaandeelhouder en de meerderheidsaandeelhouder geldt dat deze die zorgvuldigheidsplicht in acht moet nemen.

Het recht van enquête kan worden omschreven: “als het geheel van regels volgens welke zekere belanghebbenden bij een rechtspersoon de rechter kunnen vragen een of meer personen te benoemen tot het instellen van een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken van die rechtspersoon.” In het Ogem arrest kreeg het enquêterecht een bredere werking en hetgeen ervoor zorgde dat het enquêterecht dus in meerdere gevallen gebruikt kon worden, zoals het vaststellen van de verantwoordelijkheid voor gevoerd wanbeleid. Dit instrument is geregeld in art. 132 WvK-140 WvK. Een aandeelhouder kan als belanghebbende gebruik maken van het enquêterecht, omdat zij houder is van aandelen in een naamloze vennootschap.

Uit art. 140 WvK volgt dat voor het gebruik willen maken van het enquêterecht het eerst in de akte van oprichting moet zijn worden opgenomen: “de artikelen 132 tot en met 136, 138 en 139 zijn op een naamloze vennootschap, alleen van toepassing indien en voor zover de akte van oprichting zulks bepaalt.”

Voordat de wet gewijzigd werd gold het enquêterecht automatisch voor de aandelen aan toonder, maar voor de aandelen op naam moest het wel in de akte van oprichting worden opgenomen.

In alle voorbeeldstatuten die terug te vinden zijn in de bijlagen, is duidelijk te zien dat het recht van enquête niet in de akte van oprichting is opgenomen. Dit kwam mede vanwege het feit dat men gebruik maakte van de modelstatuten aandelen op naam, in welke er geen enquêteregeling was opgenomen, hoewel afwijking van de statuten toepasbaar was, gebeurde dit ook niet, omdat anders de afgifte van de toen benodigde verklaring van geen bezwaar langer op zich liet wachten. Hierdoor wordt enquêterecht niet of zeer weinig gebruikt in de praktijk. Uit de interviews volgt dat het enquêterecht inderdaad niet wordt toegepast in de statuten en dat een beroep op dit recht ook niet eerder is tegengekomen, ook niet waar het betrof aandelen aan toonder, waar het automatisch gold.

Met bovengenoemde constatering is duidelijk dat het recht van enquête, dat als instrument voor het beschermen van de minderheidsaandeelhouders gebruikt kan worden niet in de statuten opgenomen wordt. Hierdoor is de toepassing van het enquêterecht niet mogelijk voor de statuten die aandelen op naam kennen.

Het ontwerp NBW geeft een nieuwe regeling voor het enquêterecht. Deze regeling voorziet in opheffing van de tekortkomingen in het enquêterecht die opgenomen zijn in de huidige regeling van het WvK.

De nieuwe regeling van het enquêterecht heeft een groter bereik voor wat betreft de organisatie waar het toegepast kan worden. Het geldt namelijk niet alleen voor de NV, zoals in de huidige wetgeving, maar ook voor de andere privaatrechtelijke personen, zoals de stichting (art. 2:270 ontwerp NBW jo art. 2:1 ontwerp NBW). Tevens heeft de nieuwe regeling van het enquêterecht in het ontwerp NBW, in tegenstelling tot de regeling in het WvK, voorzieningen opgenomen. Het betreft verlopige voorzieningen (art. 2:276 ontwerp NBW) en definitieve voorzieningen (art. 2:283 ontwerp NBW). Enkele voor de minderheidsaandeelhouder relevante voorlopige voorzieningen zijn:

1. Tijdelijke afwijking van daarbij aangegeven bepalingen van de statuten, een vennootschappelijke overeenkomst of een reglement.
2. Tijdelijke ontneming van stemrecht.
3. Tijdelijke overgang van aandelen ten titel van beheer.
4. Een tot de rechtspersoon of andere persoon als bedoeld in art. 2:7 ontwerp NBW, gericht bevel om bepaalde handelingen te verrichten of na te laten.

Het Hof van Justitie is in de nieuwe regeling het gespecialiseerde orgaan dat belast zal worden met de rechtsingang rondom het enquêterecht. Nadat de onderzoekers van het Hof hun onderzoek hebben afgerond en hun bevindingen hebben vastgelegd in een verslag, kan het Hof, indien van wanbeleid is gebleken, op verzoek van één van de bovengenoemde partijen definitieve voorzieningen treffen. Het meest relevante voor de bescherming van de minderheidsaandeelhouders is de vernietiging van een besluit van een orgaan van de rechtspersoon, omdat hiermee de minderheidsaandeelhouder een besluit, dat onredelijk doorgedrukt is door de meerderheid kan laten vernietigen.

Dit scala van voorzieningen kan ervoor gaan zorgen dat het Hof krachtig en adequaat kan optreden om de aandeelhouder te beschermen.

Tijdens het genoemde seminar van Van Schilfgaarde bleek heel veel interesse te zijn voor de voorzieningen die het toekomstige enquêterecht mogelijk zal maken. Deze voorzieningen zullen in ieder geval naar mijn mening een behoorlijke waarborging van de bescherming van de minderheidsaandeelhouders met zich meebrengen, omdat deze voorzieningen het mogelijk zullen maken om daadwerkelijk in te grijpen in de NV of daarin genomen besluiten. Naast de voorzieningen vindt in art. 2:272 ontwerp NBW een versoepeling plaats ten aanzien van de vereisten om een enquête onderzoek te verzoeken. In art. 132 WvK wordt een minimaal vermogen van 1/5e deel vereist, terwijl dit in art. 2:272 ontwerp NBW 1/10e deel vereist. De drempel is hiermee gehalveerd en dat brengt als voordeel met zich mee dat minderheidsaandeelhouders ook bij een kleiner percentage dit onderzoek in gang kunnen zetten.

Conclusies

De hoofdvraag van deze thesis luidt:

Op welke wijze wordt bij meer flexibele verhoudingen tussen aandeelhouders voorzien in de bescherming van minderheidsaandeelhouders?

Deze vraag is ontstaan naar aanleiding van de wetswijziging van het WvK in 2016, waarbij onder meer flexibiliteit tussen aandeelhouders, één van de uitgangspunten is geweest.

In deze thesis is derhalve onderzoek gedaan naar de positie van minderheidsaandeelhouders vanuit het nieuwe NV-recht. De hoofdregel is dat zowel meerderheids- als minderheidsaandeelhouders zich op een correcte en waardige manier jegens elkaar dienen op te stellen. Omdat hun positie echter niet gelijkwaardig is, is het noodzakelijk om waarnodig aandeelhouders te beschermen namelijk, daar waar deze een bijzonder belang heeft. Deze bescherming krijgt onder meer vorm door toepassing van het beginsel van de redelijkheid en billijkheid (Mante arrest). Het Wetboek van Koophandel zelf voorziet niet in een dergelijke bepaling, echter kan voor de redelijkheid en billijkheid op basis van art. 1 en art. 10 WvK, aansluiting gezocht worden bij het burgerlijk recht zie onder andere: art. 1359 lid 3 BW en art. 1360 BW. De redelijkheid en billijkheid geldt als aanvullende bron van contractuele verbintenissen (Haviltex-arrest). De redelijkheid kan naast de wet en de overeenkomst ook van toepassing zijn, daar waar de wet zwijgt (vonnis Parbhoe/Kanhai). In het ontwerp NBW zijn er specifieke artikelen opgenomen ten aanzien van de redelijkheid en billijkheid die binnen een rechtspersoon gehandhaafd dient te worden (art. 2:7 ontwerp NBW) en (art. 2:21 lid 3 onder b ontwerp NBW).

Bij de wetswijziging van de Naamloze Vennootschap heeft de wetgever getracht de meer flexibele verhoudingen tussen aandeelhouders vorm te geven.

1. Art. 50 WvK: aandeelhouders kunnen in de akte van oprichting opnemen dat verplichtingen van verbintenisrechtelijke aard, jegens de vennootschap of derden of tussen aandeelhouders, aan het aandeelhouderschap zijn verbonden; eisen verbinden aan het aandeelhouderschap en dat aandeelhouders hun aandelen of een deel daarvan aanbieden en overdragen.
2. Art. 37 lid 4 WvK: akte van oprichting kan bepalen dat houders van aandelen op naam of van een bepaalde soort aandelen op naam persoonlijk aansprakelijk zijn.

3. Art. 79 WvK: de aandeelhoudersovereenkomst krijgt een wettelijke grondslag in lid 2 van dit artikel. Daarnaast vindt de introductie plaats van de vennootschappelijke overeenkomst in lid 3.

Deze nieuwe regelingen hebben tot gevolg meer ruimte voor vrijheid van inrichting. Hierdoor hebben de meerderheidsaandeelhouders ook meer speelruimte om hun wil door te drukken.

De minderheidsaandeelhouders kunnen hierdoor benadeeld worden. De wetgever heeft hierop geanticipeerd c.q. ingespeeld, door naast de flexibele verhoudingen ook voorzieningen op te nemen die expliciet bedoeld zijn om de minderheidsaandeelhouders te beschermen.

Een inventarisatie laat zien, dat de wetgever geen wijziging of aanvullende bescherming heeft opgenomen voor wat betreft de algemene zeggenschapsrechten (convocatie, agendering en stemrecht). Wel blijkt dat de wetgever voor wat betreft de nieuwe ingevoerde regelingen, te weten: art. 50, 37 en 79 WvK specifiek bescherming heeft opgenomen.

Uit deze bepalingen volgt dat unanimiteit is vereist, omdat het gaat om ingrijpende bevoegdheden waarvan gebruikt gemaakt kan worden. Alle aandeelhouders moeten derhalve uitdrukkelijk hun stem uitbrengen. Een meerderheidsaandeelhouder kan deze bepalingen niet aan een minderheidsaandeelhouder opleggen vanwege zijn meerderheidspositie.

De wetgever heeft vooralsnog nagelaten de redelijkheid en billijkheid een speciale grondslag te bieden in het WvK. Hoewel hiervoor aansluiting gezocht kan worden bij het gewone privaatrecht, zou het rechtszekerheid ten goede komen, indien een wettelijke regeling tot stand komt die speciaal toegespitst is op het rechtspersonen- c.q. NV-recht.

Naast deze genoemde mogelijkheden kan het enquêterecht een belangrijke rol spelen bij de bescherming van minderheidsaandeelhouders. Het enquêterecht is een instrument dat gebruikt kan worden om de bescherming van de minderheidsaandeelhouders te waarborgen, hoewel het niet specifiek daarvoor bedoeld is. Uit het onderzoek (uit de bestudeerde statuten en de afgenomen interviews) is gebleken dat het enquêterecht niet ingeroepen wordt in de praktijk. Het enquêterecht is naar mijn observatie en uit de gesprekken in de praktijk ook nauwelijks bekend. Eén en ander

kan ook te maken hebben met het ontbreken van voorzieningen (sancties) die toch wel een ander karakter geven aan het enquêterecht. De wetgever heeft bij de wetswijziging echter nagelaten om het enquêterecht te versterken, door middel van onder meer opname van voorzieningen.

De bescherming van minderheidsaandeelhouders is met deze wetswijziging zeker niet hetzelfde gebleven. Als tegenwicht voor de flexibilisering heeft de wetgever het unanimitetsvereiste geboden; daarnaast zullen de aandeelhouders nog vaker dan voorheen de normen van de redelijkheid en billijkheid in acht moeten nemen, ook bij de onderlinge verhouding tussen hen tijdens het uitoefenen van de zeggenschapsrechten.

Aanbevelingen

Teneinde de bescherming in de onderlinge verhoudingen verder te optimaliseren wordt het volgende aanbevolen:

1. Een wetswijziging waarbij:
 - a. de redelijkheid en de billijkheid expliciet als zelfstandige gedragsnorm wordt gehanteerd. De wetgever kan hiertoe of het WvK aanvullen met bepaling als art. 2:7 ontwerp NBW en art. 2:21 lid 3 onder b ontwerp NBW of de wetgever kan het ontwerp NBW, meer in het bijzonder Boek 2 aannemen, alwaar de regeling van art. 2:7 ontwerp NBW en 2:21 lid 3 onder b ontwerp NBW opgenomen zijn.
 - b. de regeling van het enquête wordt aangepast c.q. gemoderniseerd, met onder meer voorzieningen. Ook hier heeft de wetgever optie van wijzigen van de regeling in het WvK of aannamen van Boek 2 van het ontwerp NBW.
2. Bevordering van de bewustwording over het leerstuk van minderheidsaandeelhouders in de rechtspraak middels advisering door de notarissen en advocaten.
3. Om bewustwording met betrekking tot het enquêterecht te vergroten, door meer informatie vanuit de notarissen die betrokken zijn bij het opmaken van akten van oprichting, statutenwijziging en het geven van advies.

4. Voor de notaris is tevens de taak weggelegd om eventueel de modellen waarvan men gebruik maakt aan te vullen met een keuzebepaling met betrekking tot het enquêterecht. Door het opnemen als specifieke keuzen, creëert men hier ook de mogelijkheid voor vragen door de cliënt en een gesprek daarover.

Lijst van geraadpleegde bronnen

Literatuurlijst

Hoever – Venoaks & Damen 2003

M.R. Hoever & Venoaks, L.J.A. Damen, *Surinaams Bestuursrecht*, Paramaribo, Groningen/Nijmegen: Druk Leo Victor 2003.

Ingh, van den, & Nowak 2006

F.J.P.van den Ingh & R.G.J. Nowak, *Vereenvoudiging en flexibilisering BV-recht*, Deventer: Kluwer 2006.

Koelemeijer 1999

M. Koelemeijer, *Redelijkheid en billijkheid in kapitaalvennootschappen. Beschouwingen rond aandeelhouders en bestuurders in rechtsvergelijkend perspectief*, (diss. Maastricht, UM), Deventer: Kluwer 1999.

Korst, van der, 2012

P.J. van der Korst, *Handboek onderneming en aandeelhouder*, Deventer: Kluwer 2012.

Löwensteyn 1986

F.J.W.Löwensteyn, *Het Nederlands Burgerlijk Wetboek deel 1a*, Arnhem: Gouda Quint BV 1986.

Ruiter, de, & Westra

G.W. de Ruiter & R. Westra, *Verbintenissenrecht & ondernemingsrecht*, Den Haag: Boom juridisch 2016.

Sanders & Westbroek 1994

P. Sanders & W. Westbroek, *BV en NV*, Deventer: Kluwer 1994.

Schilfgaarde, van/ Winter & Wezeman 2013

J. Winter & J.B. Wezeman, P. van Schilfgaarde, *Van de BV en de NV*, Deventer: Kluwer 2013.

Oranje, Stokkermans, Bier, Portier 2008

F.J. Oranje, CHR. M. Stokkermans, Barbara Bier, G.M. Portier, *Het nieuwe BV-recht voor de praktijk*, Maastricht: Sdu Uitgevers 2008.

Stokkerman 2008

C.H.R. Stokkermans, “ Beslotenheid en extra verbintenissen”, *in het nieuwe BV-recht voor de praktijk*. (preadvies KNB), Maastricht: Sdu Uitgevers 2008, p. 107-167.

Timmerman 2003

L. Timmerman, *Bescherming van minderheidsaandeelhouders tegen een meerderheidsaandeelhouder in een rechtsvergelijkend perspectief*, Deventer: Kluwer 2003.

Ummels 2009-2010

Cyrille Ummels, ‘*De positie van de aandeelhouder na de invoering van de WfT*’, (master Thesis Tilburg). 2009-2010 (online Publiek).

Vorst WPNR 2013/6979

E.G. Vorst, ‘*Aandeelhoudersovereenkomst of statuten: balanceren voor de praktijkjurist*’, *WPNR* 15 juni 2013/6979, p. 106.

Wetgeving

- Surinaams Burgerlijk Wetboek, (GB 1860, no. 4, zoals laatstelijk gewijzigd bij wijziging van SB 2004, no. 25).
- Wet van 29 juli 2016, houdende nadere wijziging van het Surinaams Wetboek van Koophandel (GB 1936, no. 115, zoals laatstelijk gewijzigd bij SB 2016 no.103).
- Wetboek van Koophandel (SB 1936, no. 115, zoals laatstelijk gewijzigd bij SB 2016 no. 103).

Nederlandse Jurisprudentie

- HR 30 juni 1944, *NJ* 1944,465. (Wennex)
- HR 21 januari 1955, *NJ* 1959, 43. (Forumbank)
- HR 19 februari 1960, *NJ* 1960 #473. (Aurora)
- HR 30 oktober 1964, *NJ* 1965, 107. (Mante)
- HR 12 juni 1979, *NJ* 1981, 219. (Tilburgsche Waterleiding)
- HR 13 maart 1981, *NJ* 1981, 635. (Haviltex)
- HR 10 januari 1990, *NJ* 1990 465/466. (Ogem)
- Hof van Amsterdam (OK) 5 januari 2016, ECLI: NL: GHAMS: 2016: 1. (Deus Ex Machina BV)

Surinaamse Jurisprudentie

- Ktr 22 juli 2010, *SJB* april 2013 no. 1 (Stichting Baj Ram/Soersati Djasai).
- HvJ 27 oktober 1989, *SJ* 1989. (Parbhoe/ Kanhai)

Interviews⁷⁷

Adams, 12 juni 2017

Interview met dhr. Robby F. Adams, Chef de Bureau, verbonden aan het Notariskantoor Calor & Gangaram-Panday, d.d. 12 juni 2017.

Ferdinand, 12 juni 2017

Interview met dhr. L.E.D. Ferdinand, kandidaat-notaris, verbonden aan Notariaat Mannes, d.d.12 juni 2017.

Pinas, 14 en 19 juni 2017

Interview met mev. M.H.D. Pinas, kandidaat-notaris, verbonden aan Blom Notariaat, d.d. 14 juni 2017 en 19 juni 2017.

⁷⁷ Zie bijlage 10.

Dagbladen

De Surinaamse krant 9 augustus 2016

De Surinaamse krant 9 augustus 2016, “Diverse aandeelhouders Hakrinbank stemmen tegen door Staat voorgedragen drie RvC- kandidaten” (online publiek).

De West 11 augustus 2016

De West 11 augustus 2016, “Aandeelhouders Hankrinbank slikken vervanging RvC-leden” (online publiek).

Internet

<http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/protecting/-minority-investors>, laatst bezocht op 2 mei 2017.

Overige

- Modelstatuten Naamloze Vennootschappen aandelen op naam, Resolutie van 12 december 1998, nummer 8042, bekendgemaakt in het Staatsblad van de Republiek Suriname op 31 december 1998, no. 84.
- Modelstatuten van de Naamloze Vennootschappen op naam na wetswijziging 2016 van het Notaris- kantoor Calor & Gangaram-Panday.
- Ontwerp Nieuw Burgerlijk Wetboek van Suriname, Rechtspersonen [Boek2].
- Seminar georganiseerd door de Stichting Juridische Samenwerking Suriname- Nederland op 30 januari 2017 en verzorgd door P. van Schilfgaarde (hoogleraar ondernemingsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Utrecht).
- Spreekbeurt van de toenmalige minister van Handel, Industrie & Toerisme, mr. S. Burlison op 4 juli 2016 in de Nationale Assemblee, in het kader van de behandeling van het wetsontwerp houdende nadere wijziging van het Surinaams Wetboek van Koophandel (GB 1936 no. 115, zoals laatstelijk gewijzigd bij SB 2016, no. 103), gevolgd via ‘Steven van Frederickslust’, Info10 (Radio 10), 4 juli 2016.

- Statuten van de Naamloze Vennootschap NV Havenbeheer Suriname, gepubliceerd in het GAB van dinsdag 8 februari 1972, no. 11, zoals laatstelijk gewijzigd op 23 november 2012.
- Statuten van de Naamloze Vennootschap NV Surinaamsche Waterleiding Maatschappij (S.W.M.), gepubliceerd in het ARS van dinsdag 3 april 1979, no. 28.
- Statuten van de Naamloze Vennootschap Surinaamse Luchtvaart Maatschappij N.V., gepubliceerd in het ARS van dinsdag 22 september 1992, no. 76.
- Statuten van de naamloze vennootschap N.V. Silver Globe, d.d. 2 maart 2017.
- Statuten van de naamloze vennootschap Bijco N.V., d.d. 6 april 2017.
- Statuten van de naamloze vennootschap N.V. SURZWAM, d.d. 12 juli 2004
- Uittreksel uit het Handelsregister, d.d. 31 augustus 2016.

Bijlagen

- Bijlage 1: Modelstatuten van de Naamloze Vennootschappen op naam na wetswijziging 2016 van het Notaris-kantoor Calor & Gangaram-Panday.
- Bijlage 2: Modelstatuten Naamloze Vennootschappen aandelen op naam, Resolutie van 12 december 1998, nummer 8042, bekendgemaakt in het Staatsblad van de Republiek Suriname op 31 december 1998, no. 84.
- Bijlage 3: Statuten van de Naamloze Vennootschap NV Havenbeheer Suriname, gepubliceerd in het GAB van dinsdag 8 februari 1972, no. 11, zoals laatstelijk gewijzigd op 23 november 2012.
- Bijlage 4: Statuten van de Naamloze Vennootschap NV Surinaamsche Waterleiding Maatschappij (S.W.M.), gepubliceerd in het ARS van dinsdag 3 april 1979, no. 28.
- Bijlage 5: Statuten van de Naamloze Vennootschap Surinaamse Luchtvaart Maatschappij N.V., gepubliceerd in het ARS van dinsdag 22 september 1992, no. 76.
- Bijlage 6: Statuten van de naamloze vennootschap N.V. Silver Globe, d.d. 2 maart 2017.
- Bijlage 7: Statuten van de naamloze vennootschap Bijco N.V., d.d. 6 april 2017.
- Bijlage 8: Statuten van de naamloze vennootschap N.V. SURZWAM, d.d. 12 juli 2004
- Bijlage 9: Uittreksel uit het Handelsregister, d.d. 31 augustus 2016.
- Bijlagen 10: Vragenlijst.

Vragenlijst:

1. In welke specifieke artikelen heeft de wetgever de meest ingrijpende flexibilisering opgenomen?
2. Wat is de meest opvallende wijziging die is doorgevoerd in deze wetswijziging?
3. Wat is uw mening over de flexibele regelingen die in de wetswijziging zijn opgenomen?
4. Wat vindt u van de bescherming die meegenomen is naast deze flexibele regelingen voor de minderheidsaandeelhouders?
5. Heeft u deze flexibele mogelijkheden al opgenomen in één van uw statuten?
6. Bent u bekend met het enquêterecht?
7. Heeft u het enquêterecht weleens opgenomen in een van uw statuten of bent u bekend met een case hieromtrent?
8. Heeft u nog informatie die voor mij nog nuttig is ten aanzien van de bescherming van minderheidsaandeelhouders in deze wetswijziging?